

**Wykaz zmian do Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego
na lata 2014-2020**

L.p.	Sekcja dokumentu	Treść zmiany	Uzasadnienie
1.	Działanie 4.4 Poddziałanie 4.4.1	<p>W pkt 5 – wprowadzenie modyfikacji zapisów karty działania w następujący sposób:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w miejsce zapisów w brzmieniu: <p><i>Interwencja w działaniu będzie skierowana na wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych na paliwa stałe wraz z wykonaniem wewnętrznych instalacji w budynku niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania nowego systemu ogrzewania.</i></p> <p><i>Wsparcie będzie udzielone na inwestycje w źródła ciepła spalające biomasę lub wykorzystujące paliwa gazowe.</i></p> <p><i>Inwestycje te mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie. Oznacza to, iż dofinansowanie uzyskają również inwestycje polegające na podłączeniu do sieci ciepłowniczej.</i></p> <p><i>Wybór inwestycji będą warunkowały występujące na danym obszarze zagrożenia środowiskowe oraz wprowadzone ograniczenia dotyczące głównie jakości powietrza: w szczególności w zakresie inwestycji związanych ze spalaniem biomasy.</i></p> <p><i>Dofinansowanie do nowych urządzeń grzewczych będzie ograniczone wartością kwotową (do 8 000 PLN). W przypadku konieczności poniesienia kosztów dodatkowej instalacji niezbędnej do funkcjonowania urządzenia istnieje możliwość zwiększenia limitu środków dofinansowania.</i></p> <p><i>Beneficjent (gmina) będzie zobowiązany do egzekwowania od odbiorców końcowych, wykonania obowiązku likwidacji starego kotła i użytkowania wyłącznie dofinansowanego systemu ogrzewania.</i></p> <p><i>Wsparte projekty muszą skutkować redukcją CO2 co najmniej o 30% w odniesieniu do istniejących instalacji. Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.</i></p> <p><i>Projekty oceniane będą głównie w oparciu o kryterium osiągniętych efektów ekologicznych. Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii (np. pompy</i></p>	Doprecyzowanie zapisów odnoszących się do zasad i warunków wsparcia w ramach działania.

ciepła).

Wsparcie będzie uwarunkowane wykonaniem w budynku inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię, czyli przeprowadzenie procesu modernizacji energetycznej.

Działania te mają służyć zmniejszeniu zapotrzebowania na energię budynków, a tym samym zastosowaniu urządzeń grzewczych mniejszej mocy.

Weryfikacja stopnia osiągniętej efektywności energetycznej będzie oceniana w oparciu o metodę uwzględniającą rodzaj i stan budynku, rok budowy oraz zakres przeprowadzonej wcześniej modernizacji energetycznej.

Spełnienie ww. wymogów będzie warunkowało wymianę nieekologicznego źródła ogrzewania budynku.

W celu zapewnienia porównywalności i odpowiedniego poziomu wykonywanych ocen energochłonności budynków planowane jest zaangażowanie wybranych ekspertów energetycznych, i w oparciu o ich wiedzę i doświadczenie przeprowadzanie ww. ocen.

Warunkiem poprzedzającym realizację projektów będzie opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej. Metodologia ich opracowania została przyjęta w ramach POIS 2007-2013.

W celu zapewnienia najefektywniejszego wdrażania tego rodzaju projektów planowane jest przyjęcie odrębnej ścieżki dofinansowania. Beneficjentem przyznawanej pomocy byłyby jednostki samorządu terytorialnego, jednak mając na uwadze, iż głównymi źródłami zanieczyszczeń są systemy ogrzewania mieszkań, odbiorcami końcowymi projektu byłiby m.in. mieszkańcy, osoby prawne. Wprowadzenie odrębnej procedury polegałoby na uwzględnieniu możliwości rozliczania wszelkich prac zrealizowanych bezpośrednio przez odbiorców końcowych projektu w oparciu o wystawiane na nich, jako na osoby trzecie rachunki.

- wprowadzenie zapisów w brzmieniu:

Interwencja w działaniu będzie skierowana na wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych na paliwa stałe wraz z wykonaniem wewnętrznych instalacji w budynku niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania nowego systemu ogrzewania.

Wsparcie będzie udzielone na inwestycje w źródła ciepła spalające biomasę lub wykorzystujące paliwa gazowe.

Wyjątkiem jest obszar w granicach administracyjnych Gminy Miejskiej Kraków na terenie którego dofinansowaniem nie będą objęte źródła na paliwa stałe, w tym wykorzystujące biomasę.

Inwestycje ~~te~~ mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na

danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie. Oznacza to, iż dofinansowanie uzyskają również inwestycje polegające na podłączeniu do sieci ciepłowniczej.

Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii (np. pompy ciepła).

Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.

Wybór inwestycji będą warunkowały występujące na danym obszarze zagrożenia środowiskowe oraz wprowadzone ograniczenia dotyczące głównie jakości powietrza, w szczególności w zakresie inwestycji związanych ze spalaniem biomasy.

Zasady dofinansowania

Dofinansowanie do nowych urządzeń grzewczych będzie wynosiło 350 zł/kW mocy nowego źródła ciepła, maksymalnie do wysokości mocy wyznaczonej w wyniku przeprowadzenia oceny energetycznej budynku i:

- nie więcej niż 8 tys. zł/kocioł w przypadku budynku jednorodzinnego
- nie więcej niż 10 tys. zł/kocioł w przypadku budynku wielorodzinnego, dla którego jest wprowadzane wspólne źródło ciepła dla więcej niż jednego lokalu;

W przypadku konieczności poniesienia kosztów na instalację wewnętrzną niezbędną do prawidłowego funkcjonowania urządzenia istnieje możliwość zwiększenia limitu środków dofinansowania:

- maksymalnie do 6 tys. zł w przypadku budynku jednorodzinnego
- do wielokrotności 6 tys. zł zgodnej z liczbą odrębnych lokali mieszkalnych w budynku wielorodzinnym i nie więcej niż 80 zł/m² ogrzewanej powierzchni

~~W przypadku konieczności poniesienia kosztów dodatkowej instalacji niezbędnej do funkcjonowania urządzenia istnieje możliwość zwiększenia limitu środków dofinansowania.~~

W ramach montażu finansowego wkład własny w projekcie powinien pochodzić z budżetu beneficjenta, co oznacza iż środki mieszkańców (odbiorców końcowych) nie powinny być ujmowane w budżecie projektu.

Refundacja przez gminę wydatków poniesionych przez właścicieli budynków w związku z likwidacją kotłów i przyłączeniem nowego źródła ciepła, jest możliwa do wysokości wynikającej z ustalonych limitów (dla źródła i instalacji wewnętrznej) i może być dofinansowana na poziomie 100%.

Dodatkowe (ponad ustalone limity) wydatki właścicieli budynków poniesione w związku z likwidacją kotłów i przyłączeniem nowego źródła ciepła, jak również ich wydatki na termomodernizację nie są rozliczane w bilansie kosztów kwalifikowanych i nie stanowią wkładu własnego beneficjenta.

Natomiast w odniesieniu do innych kosztów niż likwidacja kotłów i przyłączenie nowego źródła

ciepła, które są również wydatkami kwalifikowanymi w projekcie to ich poziom dofinansowania będzie wynosił do 85%. Udział ww. kosztów w łącznych kosztach kwalifikowanych projektu nie przekroczy 10%, w tym zawierają się m.in. koszty pośrednie (do 3% kosztów kwalifikowalnych). Do wyżej wymienionych wydatków mogą należeć np. działania w zakresie zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców, które są obowiązkowym elementem projektu.

~~*Dofinansowanie do nowych urządzeń grzewczych będzie ograniczone wartością kwotową (do 8 000 PLN).*~~

Poprawa efektywności energetycznej budynku, jako warunek dostępowy

Przyjęty zostaje minimalny standard efektywności energetycznej budynku spełnienie którego oznacza brak konieczności przeprowadzania modernizacji energetycznej budynku.

Warunek ten zostanie spełniony w przypadku gdy budynek posiada maksymalną wartość wskaźnika EP_{H+W} nie większą niż 150 kWh/(m² x rok) dla domów jednorodzinnych lub 135 kWh/(m² x rok) dla domów wielorodzinnych (EP_{H+W} - nieodnawialna energia pierwotna na potrzeby ogrzewania, wentylacji oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej).

W przypadku zabytkowych budynków mieszkalnych możliwe jest odstępianie od oceny w oparciu o wskaźnik EP_{H+W} i określenie minimalnego zakresu prac termomodernizacyjnych koniecznych do wykonania w zakresie: wymiany stolarki okiennej na energooszczędną, termomodernizacji dachów/stropodachów, modernizacji instalacji wentylacji, zastosowania odzysku ciepła – jeżeli te elementy prac są możliwe do wykonania ze względu na zalecenia konserwatorskie.

Budynki dla których ww. warunek nie będzie spełniony będą musiały mieć przeprowadzone prace termomodernizacyjne w okresie realizacji projektu. Zobowiązanie mieszkańca do spełnienia ww. wymogów będzie warunkowało wymianę nieekologicznego źródła ogrzewania budynku.

~~*Wsparcie będzie uwarunkowane wykonaniem w budynku inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię, czyli przeprowadzenie procesu modernizacji energetycznej.*~~

~~*Weryfikacja stopnia osiągniętej efektywności energetycznej będzie oceniana w oparciu o metodę uwzględniającą rodzaj i stan budynku, rok budowy oraz zakres przeprowadzonej wcześniej modernizacji energetycznej.*~~

Weryfikacja energochłonności budynków będzie następowała w oparciu o przeprowadzone oceny energetyczne zgodnie z zakresem przyjętym przez Instytucję Zarządzającą RPO WM. W oparciu o wyniki ocen energetycznych mieszkańcy będą ostatecznie podejmowali decyzje o uczestnictwie w projekcie (przede wszystkim po uzyskaniu informacji o zakresie prac termomodernizacyjnych do jakich będą zobowiązani).

W celu zapewnienia porównywalności i odpowiedniego poziomu wykonywanych ocen

energochłonności budynków planowane jest zaangażowanie **przez IZ RPO WM** wybranych ekspertów energetycznych, i w oparciu o ich wiedzę i doświadczenie przeprowadzanie ww. ocen.

Działania te mają służyć zmniejszeniu zapotrzebowania na energię budynków, a tym samym zastosowaniu urządzeń grzewczych mniejszej mocy.

Efekt ekologiczny realizacji projektu

Projekty oceniane będą głównie w oparciu o kryterium osiągniętych efektów ekologicznych w odniesieniu do redukcji emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych oraz pyłów PM 2,5 i PM 10.

Określenie redukcji emisji zanieczyszczeń będzie sumą redukcji emisji uzyskaną dla poszczególnych budynków wchodzących w skład projektu.

Dane źródłowe niezbędne do obliczenia redukcji emisji zanieczyszczeń dla budynku będą pochodzić z:

- przeprowadzonej oceny energetycznej budynku dla stanu istniejącego, planowanych do osiągnięcia wskaźników po przeprowadzeniu termomodernizacji (jeżeli będzie ona wymagana), zastosowanego nowego źródła ciepła (dane dotyczące m.in.: zapotrzebowania na energię końcową przed i po realizacji projektu, wskaźniki emisji przyjęte dla paliwa stosowanego w starym i nowym źródle ciepła),
- przyjętych przez Instytucję Zarządzającą RPO WM wskaźników emisji zanieczyszczeń dla poszczególnych rodzajów nośników energii lub energii w urządzeniach/systemach grzewczych.

Wskaźniki emisji zanieczyszczeń służące dla wyznaczenia efektu ekologicznego

Źródła ogrzewania	Emisje zanieczyszczeń		
	PM10 [g/GJ]	PM2.5 [g/GJ]	CO ₂ [kg/GJ]
Pompa ciepła	0	0	0 ¹⁾
Podłączenie do sieci ciepłowniczej	0	0	93,74 ²⁾
Kocioł gazowy	0,2	0,2	52,00
Nowoczesny kocioł na biomasę, automatyczne zasilane paliwem	19	19	0
Nowoczesny kocioł na węgiel automatyczne zasilane paliwem	20	19	92,00
Stare palenisko na paliwo stałe	380	160	104,00

¹⁾ emisja dwutlenku węgla z nowego źródła ciepła będzie zależała m.in. od sezonowego współczynnika efektywności SPF i emisji jednostkowej dla energii elektrycznej:

- emisja jednostkowa - w oparciu o aktualne dane publikowane przez KOBiZE:
<http://www.kobize.pl/pl/article/2014/id/569/komunikat-dotyczacy-emisji-dwutlenku-wegla-przypadajacej-na-1-mwh-energii-elektrycznej>
- sezonowy współczynnik efektywności SPF przyjmowany w zależności od zainstalowanej pompy ciepła.

²⁾ emisja dwutlenku węgla z sieci ciepłowniczych zasilanych ze źródeł powyżej 50 MW będzie wyznaczana w oparciu o wskaźniki uwzględniając dominujące paliwo jakim jest opalane źródło zasilające sieć ciepłowniczą

Wskaźniki emisji dla źródeł ciepła powyżej 50 MW	jednostka	Węgiel kamienny	Węgiel brunatny	Gaz ziemny	Olej opałowy	Biomasa
	kg/GJ	93,74	110,55	56,10	77,40	o

Plany Gospodarki Niskoemisyjnej, jako warunek dostępowy

Warunkiem poprzedzającym realizację projektów będzie opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej, **które muszą być zaopiniowane pozytywnie przez WFOŚiGW lub NFOŚiGW w zakresie poprawności opracowania dokumentu.**

Metodologia ich opracowania została przyjęta w ramach POiŚ 2007-2013.¹

Rozliczanie projektu

W celu zapewnienia najefektywniejszego wdrażania tego rodzaju projektów planowane jest przyjęcie odrębnej ścieżki dofinansowania. Beneficjentem przyznawanej pomocy byłyby jednostki samorządu terytorialnego, jednak mając na uwadze, iż głównymi źródłami zanieczyszczeń są systemy ogrzewania mieszkań, odbiorcami końcowymi projektu byłiby m.in. mieszkańcy. Wprowadzenie odrębnej procedury polegałoby na uwzględnieniu możliwości rozliczania wszelkich prac zrealizowanych bezpośrednio przez odbiorców końcowych projektu w oparciu o wystawiane na nich, jako na osoby trzecie rachunki.

W ramach projektu dofinansowanie będzie udzielone właścicielom budynków przeznaczonych na cele mieszkaniowe. W przypadku prowadzenia w części budynku działalności gospodarczej (np. wynajem pokoi, agroturystyka) będzie udzielona pomoc de minimis przez gminę, czyli pomoc na tzw. drugim poziomie.

Zobowiązania beneficjenta

Beneficjent (gmina) będzie zobowiązany do zapewnienia odpowiedniego systemu kontroli urządzeń grzewczych eksploatowanych przez odbiorców końcowych. **Spełnienie tych warunków będzie się opierało na zawartych z odbiorcami np. porozumieniach/umowach.**

¹ POiŚ 2007-2013, działanie 9.3 Plany gospodarki niskoemisyjnej, konkurs ogłoszony w 2013 r. – NFOŚiGW:
Poradnik SEAP - http://www.covenantofmayors.eu/IMG/pdf/SEAP_guidebook_PL_final.pdf
PGN – <http://pois.nfosigw.gov.pl/pois-9-priorytet/ogloszenie-o-naborze-wnioskow/w-ramach-dzialania-93---konkurs-2/>

		<p>Elementami takiego systemu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - egzekwowanie od odbiorców końcowych, wykonania obowiązku trwałej likwidacji starego kotła i użytkowania wyłącznie dofinansowanego systemu ogrzewania jako podstawowego źródła ciepła w budynku - kontrola braku nieuprawnionych modyfikacji kotła umożliwiających spalanie odpadów (np. dorobiony dodatkowy ruszt), - kontrola przestrzegania parametrów paliwa dopuszczonego przez producenta urządzenia w instrukcji użytkowania urządzenia, w tym wyrażenia zgody przez odbiorcę końcowego na pobranie i zbadanie parametrów próbki paliwa, - kontrola zapewnienie prawidłowych warunków składowania opału w celu jego ochrony przed zawilgoceniem (jeśli dotyczy). <p><u>Dyrektywa dotycząca ekoprojektu, jako warunek dostępowy</u></p> <p><i>Wsparte projekty muszą skutkować redukcją CO₂ co najmniej o 30% w odniesieniu do istniejących instalacji.²</i></p> <p><i>Dodatkowo wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. Najważniejsze wymogi dla urządzeń wynikające z dyrektywy:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Minimalna efektywność energetyczna - 75% dla kotłów o znamionowej mocy cieplnej do 20 kW, 77% dla kotłów o znamionowej mocy cieplnej powyżej 20 kW - Maksymalna emisja tlenku węgla (CO) - 500 mg/m³ - Maksymalna emisja organicznych związków gazowych (OGC) - 20 mg/m³ - Maksymalna emisja pyłu (PM) - 40 mg/m³ - Maksymalna emisja tlenków azotu (NO_x) wyrażonych jako ekwiwalent dwutlenku azotu (NO₂) - 200 mg/m³ dla kotłów na biomasę 350 mg/m³, dla kotłów na paliwa kopalne. <p><i>Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii (np. pompy ciepła).</i></p>	
--	--	--	--

²Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

2.	Działanie 4.4 Poddziałanie 4.4.2	<p>W pkt 5 – wprowadzenie modyfikacji zapisów karty działania w następujący sposób:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w miejsce zapisów w brzmieniu: <p><i>Interwencja w działaniu będzie skierowana na wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych na paliwa stałe wraz z wykonaniem wewnętrznych instalacji w budynku niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania nowego systemu ogrzewania.</i></p> <p><i>Wsparcie będzie udzielone na inwestycje w źródła ciepła spalające biomasę lub wykorzystujące paliwa gazowe.</i></p> <p><i>Inwestycje te mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie. Oznacza to, iż dofinansowanie uzyskają również inwestycje polegające na podłączeniu do sieci ciepłowniczej.</i></p> <p><i>Wybór inwestycji będą warunkowały występujące na danym obszarze zagrożenia środowiskowe oraz wprowadzone ograniczenia dotyczące głównie jakości powietrza: w szczególności w zakresie inwestycji związanych ze spalaniem biomasy.</i></p> <p><i>Dofinansowanie do nowych urządzeń grzewczych będzie ograniczone wartością kwotową (do 8 000 PLN). W przypadku konieczności poniesienia kosztów dodatkowej instalacji niezbędnej do funkcjonowania urządzenia istnieje możliwość zwiększenia limitu środków dofinansowania.</i></p> <p><i>Beneficjent (gmina) będzie zobowiązany do egzekwowania od odbiorców końcowych, wykonania obowiązku likwidacji starego kotła i użytkowania wyłącznie dofinansowanego systemu ogrzewania.</i></p> <p><i>Wsparte projekty muszą skutkować redukcją CO₂ co najmniej o 30% w odniesieniu do istniejących instalacji.³ Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.</i></p> <p><i>Projekty oceniane będą głównie w oparciu o kryterium osiągniętych efektów ekologicznych. Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii (np. pompy ciepła).</i></p> <p><i>Wsparcie będzie uwarunkowane wykonaniem w budynku inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię, czyli <u>przeprowadzenie procesu modernizacji energetycznej</u>.</i></p> <p><i>Działania te mają służyć zmniejszeniu zapotrzebowania na energię budynków, a tym samym zastosowaniu urządzeń grzewczych mniejszej mocy.</i></p> <p><i>Weryfikacja stopnia osiągniętej efektywności energetycznej będzie oceniana w oparciu o metodę</i></p>	Doprecyzowanie zapisów odnoszących się do zasad i warunków wsparcia w ramach działania.
----	-------------------------------------	--	---

³ Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią

		<p>uwzględniając rodzaj i stan budynku, rok budowy oraz zakres przeprowadzonej wcześniej modernizacji energetycznej.</p> <p>Spełnienie ww. wymogów będzie warunkowało wymianę nieekologicznego źródła ogrzewania budynku.</p> <p>W celu zapewnienia porównywalności i odpowiedniego poziomu wykonywanych ocen energochłonności budynków planowane jest zaangażowanie wybranych ekspertów energetycznych, i w oparciu o ich wiedzę i doświadczenie przeprowadzanie ww. ocen.</p> <p>Warunkiem poprzedzającym realizację projektów będzie opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej. Metodologia ich opracowania została przyjęta w ramach POiŚ 2007-2013.⁴</p> <p>W celu zapewnienia najefektywniejszego wdrażania tego rodzaju projektów planowane jest przyjęcie odrębnej ścieżki dofinansowania. Beneficjentem przyznawanej pomocy byłyby jednostki samorządu terytorialnego, jednak mając na uwadze, iż głównymi źródłami zanieczyszczeń są systemy ogrzewania mieszkań, odbiorcami końcowymi projektu byłiby m.in. mieszkańcy, osoby prawne. Wprowadzenie odrębnej procedury polegałoby na uwzględnieniu możliwości rozliczania wszelkich prac zrealizowanych bezpośrednio przez odbiorców końcowych projektu w oparciu o wystawiane na nich, jako na osoby trzecie rachunki.</p> <p>W zakresie sieci ciepłowniczych wsparcie będzie ukierunkowane na budowę, rozbudowę i przebudowę sieci w obszarach, gdzie tego rodzaju inwestycje będą uzasadnione i możliwe do realizacji. Inwestycje w zakresie sieci ciepłowniczych będą realizowane pod warunkiem dopuszczenie takiego wsparcia przez stosowne zapisy w Umowie Partnerstwa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie zapisu w brzmieniu: <p><i>Interwencja w działaniu będzie skierowana na wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych na paliwa stałe wraz z wykonaniem wewnętrznych instalacji w budynku niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania nowego systemu ogrzewania.</i></p> <p><i>Wsparcie będzie udzielone na inwestycje w źródła ciepła spalające biomasę lub wykorzystujące paliwa gazowe.</i></p> <p><i>Inwestycje te mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie. Oznacza to, iż dofinansowanie uzyskają również inwestycje polegające na podłączeniu do sieci ciepłowniczej.</i></p>	
--	--	--	--

⁴ POiŚ 2007-2013, działanie 9.3 Plany gospodarki niskoemisyjnej, konkurs ogłoszony w 2013 r. – NFOŚiGW:
Poradnik SEAP - http://www.covenantofmayors.eu/IMG/pdf/SEAP_guidebook_PL_final.pdf
PGN – <http://pois.nfosigw.gov.pl/pois-9-priorityet/ogloszenie-o-naborze-wnioskow/w-ramach-dzialania-93---konkurs-2/>

Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii (np. pompy ciepła).

Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.

Wybór inwestycji będą warunkowały występujące na danym obszarze zagrożenia środowiskowe oraz wprowadzone ograniczenia dotyczące głównie jakości powietrza, w szczególności w zakresie inwestycji związanych ze spalaniem biomasy.

Zasady dofinansowania

Dofinansowanie do nowych urządzeń grzewczych będzie wynosiło 350 zł/kW mocy nowego źródła ciepła, maksymalnie do wysokości mocy wyznaczonej w wyniku przeprowadzenia oceny energetycznej budynku i:

- nie więcej niż 8 tys. zł/kocioł w przypadku budynku jednorodzinnego
- nie więcej niż 10 tys. zł/kocioł w przypadku budynku wielorodzinnego, dla którego jest wprowadzane wspólne źródło ciepła dla więcej niż jednego lokalu;

W przypadku konieczności poniesienia kosztów na instalacje wewnętrzną niezbędną do prawidłowego funkcjonowania urządzenia istnieje możliwość zwiększenia limitu środków dofinansowania:

- maksymalnie do 6 tys. zł w przypadku budynku jednorodzinnego
- do wielokrotności 6 tys. zł zgodnej z liczbą odrębnych lokali mieszkalnych w budynku wielorodzinnym i nie więcej niż 80 zł/m² ogrzewanej powierzchni

~~W przypadku konieczności poniesienia kosztów dodatkowej instalacji niezbędnej do funkcjonowania urządzenia istnieje możliwość zwiększenia limitu środków dofinansowania.~~

W ramach montażu finansowego wkład własny w projekcie powinien pochodzić z budżetu beneficjenta, co oznacza iż środki mieszkańców (odbiorców końcowych) nie powinny być ujmowane w budżecie projektu.

Refundacja przez gminę wydatków poniesionych przez właścicieli budynków w związku z likwidacją kotłów i przyłączeniem nowego źródła ciepła, jest możliwa do wysokości wynikającej z ustalonych limitów (dla źródła i instalacji wewnętrznej) i może być dofinansowana na poziomie 100%.

Dodatkowe (ponad ustalone limity) wydatki właścicieli budynków poniesione w związku z likwidacją kotłów i przyłączeniem nowego źródła ciepła, jak również ich wydatki na termomodernizację nie są rozliczane w bilansie kosztów kwalifikowanych i nie stanowią wkładu własnego beneficjenta.

Natomiast w odniesieniu do innych kosztów niż likwidacja kotłów i przyłączenie nowego źródła ciepła, które są również wydatkami kwalifikowanymi w projekcie to ich poziom dofinansowania będzie wynosił do 85%. Udział ww. kosztów w łącznych kosztach kwalifikowanych projektu nie

przekroczy 10%, w tym zawierają się m.in. koszty pośrednie (do 3% kosztów kwalifikowalnych). Do wyżej wymienionych wydatków mogą należeć np. działania w zakresie zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców, które są obowiązkowym elementem projektu.

~~Dofinansowanie do nowych urzędzeń grzewczych będzie ograniczone wartością kwotową (do 8 000 PLN).~~

Poprawa efektywności energetycznej budynku, jako warunek dostępowy

Przyjęty zostaje minimalny standard efektywności energetycznej budynku spełnienie którego oznacza brak konieczności przeprowadzania modernizacji energetycznej budynku.

Warunek ten zostanie spełniony w przypadku gdy budynek posiada maksymalną wartość wskaźnika EP_{H+W} nie większą niż 150 kWh/(m² x rok) dla domów jednorodzinnych lub 135 kWh/(m² x rok) dla domów wielorodzinnych (EP_{H+W} - nieodnawialna energia pierwotna na potrzeby ogrzewania, wentylacji oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej).

W przypadku zbyt wysokich budynków mieszkalnych możliwe jest odstępianie od oceny w oparciu o wskaźnik EP_{H+W} i określenie minimalnego zakresu prac termomodernizacyjnych koniecznych do wykonania w zakresie: wymiany stolarki okiennej na energooszczędną, termomodernizacji dachów/stropodachów, modernizacji instalacji wentylacji, zastosowania odzysku ciepła – jeżeli te elementy prac są możliwe do wykonania ze względu na zalecenia konserwatorskie.

Budynki dla których ww. warunek nie będzie spełniony będą musiały mieć przeprowadzone prace termomodernizacyjne w okresie realizacji projektu. Zobowiązanie mieszkańca do spełnienia ww. wymogów będzie warunkowało wymianę nieekologicznego źródła ogrzewania budynku.

~~Wsparcie będzie uwarunkowane wykonaniem w budynku inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię, czyli przeprowadzenie procesu modernizacji energetycznej.~~

~~Weryfikacja stopnia osiągniętej efektywności energetycznej będzie oceniana w oparciu o metodę uwzględniającą rodzaj i stan budynku, rok budowy oraz zakres przeprowadzonej wcześniej modernizacji energetycznej.~~

Weryfikacja energochłonności budynków będzie następowała w oparciu o przeprowadzone oceny energetyczne zgodnie z zakresem przyjętym przez Instytucję Zarządzającą RPO WM. W oparciu o wyniki ocen energetycznych mieszkańcy będą ostatecznie podejmowali decyzje o uczestnictwie w projekcie (przede wszystkim po uzyskaniu informacji o zakresie prac termomodernizacyjnych do jakich będą zobowiązani).

W celu zapewnienia porównywalności i odpowiedniego poziomu wykonywanych ocen energochłonności budynków planowane jest zaangażowanie przez IZ RPO WM wybranych ekspertów energetycznych, i w oparciu o ich wiedzę i doświadczenie przeprowadzanie ww. ocen.

Działania te mają służyć zmniejszeniu zapotrzebowania na energię budynków, a tym samym zastosowaniu urządzeń grzewczych mniejszej mocy.

Efekt ekologiczny realizacji projektu

Projekty oceniane będą głównie w oparciu o kryterium osiągniętych efektów ekologicznych w odniesieniu do redukcji emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych oraz pyłów PM 2,5 i PM 10.

Określenie redukcji emisji zanieczyszczeń będzie sumą redukcji emisji uzyskaną dla poszczególnych budynków wchodzących w skład projektu.

Dane źródłowe niezbędne do obliczenia redukcji emisji zanieczyszczeń dla budynku będą pochodzić z:

- przeprowadzonej oceny energetycznej budynku dla stanu istniejącego, planowanych do osiągnięcia wskaźników po przeprowadzeniu termomodernizacji (jeżeli będzie ona wymagana), zastosowanego nowego źródła ciepła (dane dotyczące m.in.: zapotrzebowania na energię końcową przed i po realizacji projektu, wskaźniki emisji przyjęte dla paliwa stosowanego w starym i nowym źródle ciepła),
- przyjętych przez Instytucję Zarządzającą RPO WM wskaźników emisji zanieczyszczeń dla poszczególnych rodzajów nośników energii lub energii w urządzeniach/systemach grzewczych.

Wskaźniki emisji zanieczyszczeń służące dla wyznaczenia efektu ekologicznego

Źródła ogrzewania	Emisje zanieczyszczeń		
	PM10 [g/GJ]	PM2.5 [g/GJ]	CO ₂ [kg/GJ]
Pompa ciepła	0	0	¹⁾
Podłączenie do sieci ciepłowniczej	0	0	93,74 ²⁾
Kocioł gazowy	0,2	0,2	52,00
Nowoczesny kocioł na biomase, automatyczne zasilane paliwem	19	19	0
Nowoczesny kocioł na węgiel automatyczne zasilane paliwem	20	19	92,00
Stare palenisko na paliwo stałe	380	160	104,00

¹⁾ emisja dwutlenku węgla z nowego źródła ciepła będzie zależała m.in. od sezonowego współczynnika efektywności SPF i emisji jednostkowej dla energii elektrycznej:

- emisja jednostkowa - w oparciu o aktualne dane publikowane przez KOBiZE:
<http://www.kobize.pl/pl/article/2014/id/569/komunikat-dotyczacy-emisji-dwutlenku-wegla-przypadajacej-na-1-mwh-energii-elektrycznej>

- sezonowy współczynnik efektywności SPF przyjmowany w zależności od zainstalowanej pompy ciepła.

²⁾ emisja dwutlenku węgla z sieci ciepłowniczych zasilanych ze źródeł powyżej 50 MW będzie wyznaczana w oparciu o wskaźniki uwzględniając dominujące paliwo jakim jest opalane źródło zasilające sieć ciepłowniczą

<i>Wskaźniki emisji dla źródeł ciepła powyżej 50 MW</i>	<i>jednostka</i>	<i>Węgiel kamienny</i>	<i>Węgiel brunatny</i>	<i>Gaz ziemny</i>	<i>Olej opałowy</i>	<i>Biomasa</i>
	<i>kg/GJ</i>	<i>93,74</i>	<i>110,55</i>	<i>56,10</i>	<i>77,40</i>	<i>o</i>

Plany Gospodarki Niskoemisyjnej, jako warunek dostępowy

Warunkiem poprzedzającym realizację projektów będzie opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej, które muszą być zaopiniowane pozytywnie przez WFOŚiGW lub NFOŚiGW w zakresie poprawności opracowania dokumentu.

Metodologia ich opracowania została przyjęta w ramach POIŚ 2007-2013.⁵

Rozliczanie projektu

W celu zapewnienia najefektywniejszego wdrażania tego rodzaju projektów planowane jest przyjęcie odrębnej ścieżki dofinansowania. Beneficjentem przyznawanej pomocy byłyby jednostki samorządu terytorialnego, jednak mając na uwadze, iż głównymi źródłami zanieczyszczeń są systemy ogrzewania mieszkań, odbiorcami końcowymi projektu byłiby m.in. mieszkańcy. Wprowadzenie odrębnej procedury polegałoby na uwzględnieniu możliwości rozliczania wszelkich prac zrealizowanych bezpośrednio przez odbiorców końcowych projektu w oparciu o wystawiane na nich, jako na osoby trzecie rachunki.

W ramach projektu dofinansowanie będzie udzielone właścicielom budynków przeznaczonych na cele mieszkaniowe. W przypadku prowadzenia w części budynku działalności gospodarczej (np. wynajem pokoi, agroturystyka) będzie udzielona pomoc de minimis przez gminę, czyli pomoc na tzw. drugim poziomie.

Zobowiązania beneficjenta

*Beneficjent (gmina) będzie zobowiązany do zapewnienia odpowiedniego systemu kontroli urządzeń grzewczych eksploatowanych przez odbiorców końcowych. **Spełnienie tych warunków będzie się opierało na zawartych z odbiorcami np. porozumieniach/umowach.***

⁵ POIŚ 2007-2013, działanie 9.3 Plany gospodarki niskoemisyjnej, konkurs ogłoszony w 2013 r. – NFOŚiGW:
 Poradnik SEAP - http://www.covenantofmayors.eu/IMG/pdf/SEAP_guidebook_PL_final.pdf
 PGN – <http://pois.nfosigw.gov.pl/pois-9-priorytet/ogloszenie-o-naborze-wnioskow/w-ramach-dzialania-93---konkurs-2/>

		<p>Elementami takiego systemu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - egzekwowanie od odbiorców końcowych, wykonania obowiązku trwałej likwidacji starego kotła i użytkowania wyłącznie dofinansowanego systemu ogrzewania jako podstawowego źródła ciepła w budynku - kontrola braku nieuprawnionych modyfikacji kotła umożliwiających spalanie odpadów (np. dorobiony dodatkowy ruszt), - kontrola przestrzegania parametrów paliwa dopuszczonego przez producenta urządzenia w instrukcji użytkowania urządzenia, w tym wyrażenia zgody przez odbiorcę końcowego na pobranie i zbadanie parametrów próbki paliwa, - kontrola zapewnienie prawidłowych warunków składowania opału w celu jego ochrony przed zawilgoceniem (jeśli dotyczy). <p><u>Dyrektywa dotycząca ekoprojektu, jako warunek dostępowy</u></p> <p>Wsparte projekty muszą skutkować redukcją CO₂ co najmniej o 30% w odniesieniu do istniejących instalacji.⁶</p> <p>Dodatkowo wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. Najważniejsze wymogi dla urządzeń wynikające z dyrektywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Minimalna efektywność energetyczna - 75% dla kotłów o znamionowej mocy cieplnej do 20 kW, 77% dla kotłów o znamionowej mocy cieplnej powyżej 20 kW - Maksymalna emisja tlenku węgla (CO) - 500 mg/m³ - Maksymalna emisja organicznych związków gazowych (OGC) - 20 mg/m³ - Maksymalna emisja pyłu (PM) - 40 mg/m³ - Maksymalna emisja tlenków azotu (NOx) wyrażonych jako ekwiwalent dwutlenku azotu (NO₂) - 200 mg/m³ dla kotłów na biomasę 350 mg/m³ dla kotłów na paliwa kopalne. <p>Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii (np. pompy ciepła).</p> <p>W zakresie sieci ciepłowniczych wsparcie będzie ukierunkowane na budowę, rozbudowę i przebudowę</p>	
--	--	---	--

⁶Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

		<p>sieci w obszarach, gdzie tego rodzaju inwestycje będą uzasadnione i możliwe do realizacji. Inwestycje w zakresie sieci ciepłowniczych będą realizowane pod warunkiem dopuszczenie takiego wsparcia przez stosowne zapisy w Umowie Partnerstwa.</p>	
3.	<p>Działanie 4.4 Poddziałanie 4.4.3</p>	<p>W pkt 5 – wprowadzenie modyfikacji zapisów karty działania w następujący sposób:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w miejsce zapisów w brzmieniu: <p><i>Interwencja w działaniu będzie skierowana na wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych na paliwa stałe wraz z wykonaniem wewnętrznych instalacji w budynku niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania nowego systemu ogrzewania.</i></p> <p><i>Wsparcie będzie udzielone na inwestycje w źródła ciepła wykorzystujące paliwa stałe.</i></p> <p><i>Inwestycje te mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie. Oznacza to, iż dofinansowanie uzyskają również inwestycje polegające na podłączeniu do sieci ciepłowniczej.</i></p> <p><i>Wybór inwestycji będą warunkowały występujące na danym obszarze zagrożenia środowiskowe oraz wprowadzone ograniczenia dotyczące głównie jakości powietrza: w szczególności w zakresie inwestycji związanych ze spalaniem biomasy.</i></p> <p><i>Dofinansowanie do nowych urządzeń grzewczych będzie ograniczone wartością kwotową (do 8 000 PLN). W przypadku konieczności poniesienia kosztów dodatkowej instalacji niezbędnej do funkcjonowania urządzenia istnieje możliwość zwiększenia limitu środków dofinansowania.</i></p> <p><i>Beneficjent (gmina) będzie zobowiązany do egzekwowania od odbiorców końcowych, wykonania obowiązku likwidacji starego kotła i użytkowania wyłącznie dofinansowanego systemu ogrzewania.</i></p> <p><i>Wsparte projekty muszą skutkować redukcją CO₂ co najmniej o 30% w odniesieniu do istniejących instalacji.⁷ Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.</i></p> <p><i>Projekty oceniane będą głównie w oparciu o kryterium osiągniętych efektów ekologicznych. Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii (np. pompy ciepła).</i></p> <p><i>Wsparcie będzie uwarunkowane wykonaniem w budynku inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię, czyli <u>przeprowadzenie procesu modernizacji energetycznej.</u></i></p> <p><i>Działania te mają służyć zmniejszeniu zapotrzebowania na energię budynków, a tym samym</i></p>	<p>Doprecyzowanie zapisów odnoszących się do zasad i warunków wsparcia w ramach działania.</p>

⁷ Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

		<p>zastosowaniu urządzeń grzewczych mniejszej mocy.</p> <p>Weryfikacja stopnia osiągniętej efektywności energetycznej będzie oceniana w oparciu o metodę uwzględniającą rodzaj i stan budynku, rok budowy oraz zakres przeprowadzonej wcześniej modernizacji energetycznej.</p> <p>Spełnienie ww. wymogów będzie warunkowało wymianę nieekologicznego źródła ogrzewania budynku.</p> <p>W celu zapewnienia porównywalności i odpowiedniego poziomu wykonywanych ocen energochłonności budynków planowane jest zaangażowanie wybranych ekspertów energetycznych, i w oparciu o ich wiedzę i doświadczenie przeprowadzanie ww. ocen.</p> <p>Warunkiem poprzedzającym realizację projektów będzie opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej. Metodologia ich opracowania została przyjęta w ramach POIŚ 2007-2013.⁸</p> <p>W celu zapewnienia najefektywniejszego wdrażania tego rodzaju projektów planowane jest przyjęcie odrębnej ścieżki dofinansowania. Beneficjentem przyznawanej pomocy byłyby jednostki samorządu terytorialnego, jednak mając na uwadze, iż głównymi źródłami zanieczyszczeń są systemy ogrzewania mieszkań, odbiorcami końcowymi projektu byłoby m.in. mieszkańcy, osoby prawne. Wprowadzenie odrębnej procedury polegałoby na uwzględnieniu możliwości rozliczania wszelkich prac zrealizowanych bezpośrednio przez odbiorców końcowych projektu w oparciu o wystawiane na nich, jako na osoby trzecie rachunki.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie zapisu w brzmieniu: <p><i>Interwencja w działaniu będzie skierowana na wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych na paliwa stałe wraz z wykonaniem wewnętrznych instalacji w budynku niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania nowego systemu ogrzewania.</i></p> <p><i>Wsparcie będzie udzielone na inwestycje w źródła ciepła wykorzystujące paliwa stałe.</i></p> <p><i>Inwestycje te mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie. Oznacza to, iż dofinansowanie uzyskają również inwestycje polegające na podłączeniu do sieci ciepłowniczej.</i></p> <p><i>Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii (np. pompy ciepła).</i></p> <p><i>Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.</i></p> <p><i>Wybór inwestycji będą warunkowały występujące na danym obszarze zagrożenia środowiskowe oraz</i></p>	
--	--	---	--

⁸ POIŚ 2007-2013, działanie 9.3 Plany gospodarki niskoemisyjnej, konkurs ogłoszony w 2013 r. – NFOŚiGW:
Poradnik SEAP - http://www.covenantofmayors.eu/IMG/pdf/SEAP_guidebook_PL_final.pdf
PGN – <http://pois.nfosigw.gov.pl/pois-9-priorytet/ogloszenie-o-naborze-wnioskow/w-ramach-dzialania-93---konkurs-2/>

wprowadzone ograniczenia dotyczące głównie jakości powietrza, w szczególności w zakresie inwestycji związanych ze spalaniem biomasy.

Zasady dofinansowania

Dofinansowanie do nowych urządzeń grzewczych będzie wynosiło 350 zł/kW mocy nowego źródła ciepła, maksymalnie do wysokości mocy wyznaczonej w wyniku przeprowadzenia oceny energetycznej budynku i:

- nie więcej niż 8 tys. zł/kocioł w przypadku budynku jednorodzinnego
- nie więcej niż 10 tys. zł/kocioł w przypadku budynku wielorodzinnego, dla którego jest wprowadzane wspólne źródło ciepła dla więcej niż jednego lokalu;

W przypadku konieczności poniesienia kosztów na instalacje wewnętrzną niezbędną do prawidłowego funkcjonowania urządzenia istnieje możliwość zwiększenia limitu środków dofinansowania:

- maksymalnie do 1 tys. zł w przypadku budynku jednorodzinnego
- do wielokrotności 1 tys. zł zgodnej z liczbą odrębnych lokali mieszkalnych w budynku wielorodzinnym i nie więcej niż 80 zł/m² ogrzewanej powierzchni

~~W przypadku konieczności poniesienia kosztów dodatkowej instalacji niezbędnej do funkcjonowania urządzenia istnieje możliwość zwiększenia limitu środków dofinansowania.~~

W ramach montażu finansowego wkład własny w projekcie powinien pochodzić z budżetu beneficjenta, co oznacza iż środki mieszkańców (odbiorców końcowych) nie powinny być ujmowane w budżecie projektu.

Refundacja przez gminę wydatków poniesionych przez właścicieli budynków w związku z likwidacją kotłów i przyłączeniem nowego źródła ciepła, jest możliwa do wysokości wynikającej z ustalonych limitów (dla źródła i instalacji wewnętrznej) i może być dofinansowana na poziomie 100%.

Dodatkowe (ponad ustalone limity) wydatki właścicieli budynków poniesione w związku z likwidacją kotłów i przyłączeniem nowego źródła ciepła, jak również ich wydatki na termomodernizację nie są rozliczane w bilansie kosztów kwalifikowanych i nie stanowią wkładu własnego beneficjenta.

Natomiast w odniesieniu do innych kosztów niż likwidacja kotłów i przyłączenie nowego źródła ciepła, które są również wydatkami kwalifikowanymi w projekcie to ich poziom dofinansowania będzie wynosił do 85%. Udział ww. kosztów w łącznych kosztach kwalifikowanych projektu nie przekroczy 10%, w tym zawierają się m.in. koszty pośrednie (do 3% kosztów kwalifikowalnych). Do wyżej wymienionych wydatków mogą należeć np. działania w zakresie zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców, które są obowiązkowym elementem projektu.

~~Dofinansowanie do nowych urządzeń grzewczych będzie ograniczone wartością kwotową (do 8 000 PLN).~~

Poprawa efektywności energetycznej budynku, jako warunek dostępowy

Przyjęty zostaje minimalny standard efektywności energetycznej budynku spełnienie którego oznacza brak konieczności przeprowadzania modernizacji energetycznej budynku.

Warunek ten zostanie spełniony w przypadku gdy budynek posiada maksymalną wartość wskaźnika EP_{H+W} nie większą niż 150 kWh/(m² x rok) dla domów jednorodzinnych lub 135 kWh/(m² x rok) dla domów wielorodzinnych (EP_{H+W} - nieodnawialna energia pierwotna na potrzeby ogrzewania, wentylacji oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej).

W przypadku zabytkowych budynków mieszkalnych możliwe jest odstąpienie od oceny w oparciu o wskaźnik EP_{H+W} i określenie minimalnego zakresu prac termomodernizacyjnych koniecznych do wykonania w zakresie: wymiany stolarki okiennej na energooszczędną, termomodernizacji dachów/stropodachów, modernizacji instalacji wentylacji, zastosowania odzysku ciepła – jeżeli te elementy prac są możliwe do wykonania ze względu na zalecenia konserwatorskie.

Budynki dla których ww. warunek nie będzie spełniony będą musiały mieć przeprowadzone prace termomodernizacyjne w okresie realizacji projektu. Zobowiązanie mieszkańca do spełnienia ww. wymogów będzie warunkowało wymianę nieekologicznego źródła ogrzewania budynku.

~~Wsparcie będzie uwarunkowane wykonaniem w budynku inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię, czyli przeprowadzenie procesu modernizacji energetycznej.~~

~~Weryfikacja stopnia osiągniętej efektywności energetycznej będzie oceniana w oparciu o metodę uwzględniającą rodzaj i stan budynku, rok budowy oraz zakres przeprowadzonej wcześniej modernizacji energetycznej.~~

Weryfikacja energochłonności budynków będzie następowała w oparciu o przeprowadzone oceny energetyczne zgodnie z zakresem przyjętym przez Instytucję Zarządzającą RPO WM. W oparciu o wyniki ocen energetycznych mieszkańcy będą ostatecznie podejmowali decyzje o uczestnictwie w projekcie (przede wszystkim po uzyskaniu informacji o zakresie prac termomodernizacyjnych do jakich będą zobowiązani).

W celu zapewnienia porównywalności i odpowiedniego poziomu wykonywanych ocen energochłonności budynków planowane jest zaangażowanie **przez IZ RPO WM** wybranych ekspertów energetycznych, i w oparciu o ich wiedzę i doświadczenie przeprowadzanie ww. ocen.

Działania te mają służyć zmniejszeniu zapotrzebowania na energię budynków, a tym samym zastosowaniu urządzeń grzewczych mniejszej mocy.

Efekt ekologiczny realizacji projektu

Projekty oceniane będą głównie w oparciu o kryterium osiągniętych efektów ekologicznych w

odniesieniu do redukcji emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych oraz pyłów PM 2,5 i PM 10.

Określenie redukcji emisji zanieczyszczeń będzie sumą redukcji emisji uzyskaną dla poszczególnych budynków wchodzących w skład projektu.

Dane źródłowe niezbędne do obliczenia redukcji emisji zanieczyszczeń dla budynku będą pochodzić z:

- przeprowadzonej oceny energetycznej budynku dla stanu istniejącego, planowanych do osiągnięcia wskaźników po przeprowadzeniu termomodernizacji (jeżeli będzie ona wymagana), zastosowanego nowego źródła ciepła (dane dotyczące m.in.: zapotrzebowania na energię końcową przed i po realizacji projektu, wskaźniki emisji przyjęte dla paliwa stosowanego w starym i nowym źródle ciepła),
- przyjętych przez Instytucję Zarządzającą RPO WM wskaźników emisji zanieczyszczeń dla poszczególnych rodzajów nośników energii lub energii w urządzeniach/systemach grzewczych.

Wskaźniki emisji zanieczyszczeń służące dla wyznaczenia efektu ekologicznego

Źródła ogrzewania	Emisje zanieczyszczeń		
	PM10 [g/GJ]	PM2.5 [g/GJ]	CO ₂ [kg/GJ] ¹⁾
Pompa ciepła	0	0	0
Podłączenie do sieci ciepłowniczej	0	0	93,74 ²⁾
Kocioł gazowy	0,2	0,2	52,00
Nowoczesny kocioł na biomasę, automatyczne zasilane paliwem	19	19	0
Nowoczesny kocioł na węgiel automatyczne zasilane paliwem	20	19	92,00
Stare palenisko na paliwo stałe	380	160	104,00

¹⁾ emisja dwutlenku węgla z nowego źródła ciepła będzie zależała m.in. od sezonowego współczynnika efektywności SPF i emisji jednostkowej dla energii elektrycznej:

- emisja jednostkowa - w oparciu o aktualne dane publikowane przez KOBiZE:
<http://www.kobize.pl/pl/article/2014/id/569/komunikat-dotyczacy-emisji-dwutlenku-węgla-przypadajacej-na-1-mwh-energii-elektrycznej>

- sezonowy współczynnik efektywności SPF przyjmowany w zależności od zainstalowanej pompy ciepła.

²⁾ emisja dwutlenku węgla z sieci ciepłowniczych zasilanych ze źródeł powyżej 50 MW będzie wyznaczana w oparciu o wskaźniki uwzględniając dominujące paliwo jakim jest opalane źródło zasilające sieć ciepłowniczą

Wskaźniki emisji dla źródeł ciepła powyżej 50 MW	jednostka	Węgiel kamienny	Węgiel brunatny	Gaz ziemny	Olej opałowy	Biomasa
	kg/GJ	93,74	110,55	56,10	77,40	o

Plany Gospodarki Niskoemisyjnej, jako warunek dostępowy

Warunkiem poprzedzającym realizację projektów będzie opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej, **które muszą być zaopiniowane pozytywnie przez WFOŚiGW lub NFOŚiGW w zakresie poprawności opracowania dokumentu.**

Metodologia ich opracowania została przyjęta w ramach POIŚ 2007-2013.⁹

Rozliczanie projektu

W celu zapewnienia najefektywniejszego wdrażania tego rodzaju projektów planowane jest przyjęcie odrębnej ścieżki dofinansowania. Beneficjentem przyznawanej pomocy byłyby jednostki samorządu terytorialnego, jednak mając na uwadze, iż głównymi źródłami zanieczyszczeń są systemy ogrzewania mieszkań, odbiorcami końcowymi projektu byłiby m.in. mieszkańcy. Wprowadzenie odrębnej procedury polegałoby na uwzględnieniu możliwości rozliczania wszelkich prac zrealizowanych bezpośrednio przez odbiorców końcowych projektu w oparciu o wystawiane na nich, jako na osoby trzecie rachunki.

W ramach projektu dofinansowanie będzie udzielone właścicielom budynków przeznaczonych na cele mieszkaniowe. W przypadku prowadzenia w części budynku działalności gospodarczej (np. wynajem pokoi, agroturystyka) będzie udzielona pomoc de minimis przez gminę, czyli pomoc na tzw. drugim poziomie.

Zobowiązania beneficjenta

Beneficjent (gmina) będzie zobowiązany do zapewnienia odpowiedniego systemu kontroli urządzeń grzewczych eksploatowanych przez odbiorców końcowych. **Spełnienie tych warunków będzie się opierało na zawartych z odbiorcami np. porozumieniach/umowach.**

Elementami takiego systemu będą:

- **egzekwowanie od odbiorców końcowych, wykonania obowiązku trwałej likwidacji starego kotła i użytkowania wyłącznie dofinansowanego systemu ogrzewania jako podstawowego źródła ciepła w budynku**
- **kontrola braku nieuprawnionych modyfikacji kotła umożliwiających spalanie odpadów (np. dorobiony dodatkowy ruszt),**
- **kontrola przestrzegania parametrów paliwa dopuszczonego przez producenta urządzenia w instrukcji użytkowania urządzenia, w tym wyrażenia zgody przez odbiorcę końcowego na**

⁹ POIŚ 2007-2013, działanie 9.3 Plany gospodarki niskoemisyjnej, konkurs ogłoszony w 2013 r. – NFOŚiGW:

Poradnik SEAP - http://www.covenantofmayors.eu/IMG/pdf/SEAP_guidebook_PL_final.pdf

PGN – <http://pois.nfosigw.gov.pl/pois-9-priorytet/ogloszenie-o-naborze-wnioskow/w-ramach-dzialania-93---konkurs-2/>

		<p>pobranie i zbadanie parametrów próbki paliwa,</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontrola zapewnienie prawidłowych warunków składowania opału w celu jego ochrony przed zawilgoceniem (jeśli dotyczy). <p><u>Dyrektywa dotycząca ekoprojektu, jako warunek dostępowy</u></p> <p>Wsparte projekty muszą skutkować redukcją CO₂ co najmniej o 30% w odniesieniu do istniejących instalacji.⁴⁰</p> <p>Dodatkowo wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. Najważniejsze wymogi dla urządzeń wynikające z dyrektywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Minimalna efektywność energetyczna - 75% dla kotłów o znamionowej mocy cieplnej do 20 kW, 77% dla kotłów o znamionowej mocy cieplnej powyżej 20 kW - Maksymalna emisja tlenku węgla (CO) - 500 mg/m³ - Maksymalna emisja organicznych związków gazowych (OGC) - 20 mg/m³ - Maksymalna emisja pyłu (PM) - 40 mg/m³ - Maksymalna emisja tlenków azotu (NOx) wyrażonych jako ekwiwalent dwutlenku azotu (NO₂) - 200 mg/m³ dla kotłów na biomasę 350 mg/m³ dla kotłów na paliwa kopalne. <p>Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii (np. pompy ciepła).</p>	
4.	Działanie 4.4 Poddziałania 4.4.1, 4.4.2, 4.4.3	W pkt 24 – wprowadzenie zapisu w brzmieniu: <ul style="list-style-type: none"> • 98,5% 	Doprecyzowanie zapisów odnoszących się do zasad i warunków wsparcia w ramach działania.
5.	Działanie 4.4 Poddziałania 4.4.1, 4.4.2, 4.4.3	W pkt 26 – w miejsce zapisu w brzmieniu: <ul style="list-style-type: none"> • 1,5% 	Doprecyzowanie zapisów odnoszących się do zasad i warunków wsparcia w ramach działania.

⁴⁰Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

6.	Działanie 4.4 Poddziałanie 4.4.1, 4.4.2	<p>W pkt 28 – wprowadzenie modyfikacji zapisów karty działania w następujący sposób:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w miejsce zapisu w brzmieniu: <ul style="list-style-type: none"> • <i>dofinansowanie na nowe urządzenie grzewcze: 350 zł/kW mocy urządzenia, ale nie więcej niż 8 000 PLN</i> • wprowadzenie zapisu w brzmieniu: <ul style="list-style-type: none"> • <i>dofinansowanie na nowe urządzenie grzewcze do 350zł/kW mocy urządzenia, ale:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>nie więcej niż 8 tys. zł/kocioł w przypadku budynku jednorodzinnego</i> - <i>nie więcej niż 10 tys. zł/kocioł w przypadku budynku wielorodzinnego, dla którego jest wprowadzane wspólne źródło ciepła dla więcej niż jednego lokalu;</i> • <i>dofinansowanie do instalacji wewnętrznej:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>maksymalnie do 6 tys. zł w przypadku budynku jednorodzinnego</i> - <i>do wielokrotności 6 tys. zł zgodnej z liczbą odrębnych lokali mieszkalnych w budynku wielorodzinnym i nie więcej niż 80 zł/m² ogrzewanej powierzchni</i> 	Doprecyzowanie zapisów odnoszących się do zasad i warunków wsparcia w ramach działania.
7.	Działanie 4.4 Poddziałanie 4.4.3	<p>W pkt 28 – wprowadzenie modyfikacji zapisów karty działania w następujący sposób:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w miejsce zapisu w brzmieniu: <ul style="list-style-type: none"> • <i>dofinansowanie na nowe urządzenie grzewcze: 350 zł/kW mocy urządzenia, ale nie więcej niż 8 000 PLN</i> • wprowadzenie zapisu w brzmieniu: <ul style="list-style-type: none"> • <i>dofinansowanie na nowe urządzenie grzewcze do 350zł/kW mocy urządzenia, ale:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>nie więcej niż 8 tys. zł/kocioł w przypadku budynku jednorodzinnego</i> - <i>nie więcej niż 10 tys. zł/kocioł w przypadku budynku wielorodzinnego, dla którego jest wprowadzane wspólne źródło ciepła dla więcej niż jednego lokalu;</i> • <i>dofinansowanie do instalacji wewnętrznej:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>maksymalnie do 1 tys. zł w przypadku budynku jednorodzinnego</i> - <i>do wielokrotności 1 tys. zł zgodnej z liczbą odrębnych lokali mieszkalnych w budynku wielorodzinnym i nie więcej niż 80 zł/m² ogrzewanej powierzchni</i> 	Doprecyzowanie zapisów odnoszących się do zasad i warunków wsparcia w ramach działania.
8.	Działanie 8.6	<p>W pkt 28 – wprowadzenie modyfikacji zapisów karty działania w następujący sposób:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w miejsce zapisu w brzmieniu: 	Doprecyzowanie zapisów odnoszących się do zasad i warunków wsparcia w

		<p>REALIZACJA PROGRAMÓW PRZEKWALIFIKOWANIA PRACOWNIKÓW I WSPARCIE DLA PRACODAWCÓW</p> <p><i>W ramach poddziałania podejmowane będą dwa główne rodzaje interwencji. Pierwsza kategoria ukierunkowana będzie na wsparcie na rzecz wzrostu poziomu zatrudnienia pracowników powyżej 50 r.ż. oraz pracujących na stanowiskach o znacznym obciążeniu dla zdrowia poprzez realizację kompleksowych programów przekwalifikowania pracowników. Natomiast drugi rodzaj interwencji skierowany będzie do pracodawców, którzy pragną wdrażać rozwiązania przyjazne dla dojrzałych pracowników dotyczące systemu zarządzania wiekiem.</i></p> <p><i>W uzasadnionych przypadkach w ramach projektów możliwe będzie także doposażenie / wyposażenie stanowisk pracy zgodnie z potrzebami zgłaszanymi przez uczestników / pracodawców.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie zapisu w brzmieniu: <i>W ramach poddziałania podejmowane będą dwa główne rodzaje interwencji.</i> <p>typ A <i>Pierwsza kategoria ukierunkowana będzie na wsparcie na rzecz wzrostu poziomu zatrudnienia pracowników powyżej 50 r.ż. oraz pracujących na stanowiskach o znacznym obciążeniu dla zdrowia poprzez realizację kompleksowych programów przekwalifikowania pracowników.</i></p> <p>typ B <i>Natomiast drugi rodzaj interwencji skierowany będzie do pracodawców, którzy pragną wdrażać rozwiązania przyjazne dla dojrzałych pracowników dotyczące systemu zarządzania wiekiem.</i></p> <p><i>W uzasadnionych przypadkach w ramach projektów (w typie A i B) możliwe będzie także doposażenie / wyposażenie stanowisk pracy zgodnie z potrzebami zgłaszanymi przez uczestników / pracodawców mające na celu zapewnienie ergonomii lub bezpieczeństwa stanowiska pracy oraz utrzymanie zatrudnienia, szczególnie przez pracowników dojrzałych (powyżej 50 r.ż).</i></p>	<p>ramach poddziałania w typie A dotyczącego programów przekwalifikowań pracowników.</p>
9.	Załącznik 4. Wykaz projektów zidentyfikowanych przez Instytucję Zarządzającą RPO WM w ramach trybu pozakonkursowego	<p>W Załączniku 4. Wykaz projektów zidentyfikowanych przez Instytucję Zarządzającą RPO WM w ramach trybu pozakonkursowego, w zakresie Tabeli 1. Wykaz projektów zidentyfikowanych w trybie pozakonkursowym – PROJEKTY REGIONALNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie zmian będących konsekwencją procesu identyfikacji kolejnych projektów w trybie pozakonkursowym, poprzez wprowadzenie nowych wierszy w brzmieniu, określonym w poniższej tabeli. 	<p>Zmiana zgodnie z wytycznymi ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020, w konsekwencji identyfikacji kolejnych projektów pozakonkursowych.</p>

numer działania lub poddziałania	tytuł lub zakres projektu	podmiot zgłaszający	data identyfikacji	podmiot, który będzie wnioskodawcą	szacowana całkowita wartość projektu (PLN)	szacowana wartość kosztów kwalifikowalnych (PLN)	duży projekt (T/N/ND)	szacowany wkład UE (PLN)	zakładane efekty projektu wyrażone wskaźnikami		przewidywany w dniu identyfikacji termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/miesiąc oraz rok)	przewidywany w dniu identyfikacji termin rozpoczęcia realizacji projektu (kwartał/miesiąc oraz rok)	przewidywany w dniu identyfikacji termin zakończenia realizacji projektu (kwartał/miesiąc oraz rok)
									wskaźnik	wartość docelowa			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2.1.2	Rozbudowa systemu udostępniania e-usług publicznych w administracji publicznej w Małopolsce – etap II	Wojewoda Małopolski	13.09.2016	Wojewoda Małopolski	40 000 000	40 000 000	ND	30 000 000	Liczba udostępnianych usług wewnątrzadministracyjnych (A2A) [szt.]	40	IV kw/ 12/2016	II kw/ 04/2017	IV kw/ 12/2018
									Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3-dwustronna interakcja [szt.]	25			
									Liczba urzędów, które wdrożyły katalog rekomendacji dotyczących awansu cyfrowego [szt.]	8			
									Liczba osób objętych systemem zarządzania opartym na technologiach teleinformatycznych [os.]	610			
2.1.2	m_MSIT	Województwo Małopolskie-Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Departament Turystyki i Sportu)	13.09.2016	Województwo Małopolskie	11 065 500	11 059 317	ND	9 400 419	Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego [szt.]	1	IV kw/ 10/2016	IV kw/ 11/2015	IV kw/ 12/2018
									Liczba pobrań/odtworzeń dokumentów zawierających informacje sektora publicznego [tys./rok]	200 000			
2.1.2	Na straży danych – cyfryzacja procesów realizowanych w jednostkach PSP woj. małopolskiego wraz z budową systemu bezpieczeństwa	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie	13.10.2016	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie	19 000 000	19 000 000	ND	14 250 000	Liczba udostępnianych usług wewnątrzadministracyjnych (A2A) [szt.]	8	IV kw/ 11/2016	IV kw/ 11/2016	IV kw/ 11/2018
									Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 –	8			

	danych								dwustronna interakcja [szt.]				
									Liczba osób objętych systemem zarządzania opartym na technologiach teleinformatycznych [os.]	2300			
									Liczba urzędów, które wdrożyły katalog rekomendacji dotyczących awansu cyfrowego [szt.]	20			
6.1.5	Budowa zintegrowanej sieci tras rowerowych w Województwie Małopolskim - Zadanie nr 1 Wiślana Trasa Rowerowa (WTR) – odcinek 2: Brzeszcze – Skawina	Województwo Małopolskie (Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie)	13.10.2016	Województwo Małopolskie	15 763 707,46	15 763 707,46	ND	8 985 313,26	Długość utworzonych szlaków turystycznych [km]	33	IV kw/ 12/2016	IV kw / 12/2015	IV kw / 11/2017
									Długość odnowionych szlaków turystycznych [km]	54			
									Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne [odwiedziny/rok]	239 598			
6.1.5	Budowa zintegrowanej sieci tras rowerowych w Województwie Małopolskim Zadanie nr 1 Wiślana Trasa Rowerowa (WTR) – odcinek 1: Drwinia (Niepołomice) – Szczucin	Województwo Małopolskie (Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie)	13.10.2016	Województwo Małopolskie	20 666 207,96	20 666 207,96	ND	11 779 739,54	Długość utworzonych szlaków turystycznych [km]	65	IV kw/ 09/2016	IV kw/ 12/2015	III kw/ 07/2017
									Długość odnowionych szlaków turystycznych [km]	26			
									Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne [odwiedziny/rok]	250 614			
10.1.5	Małopolskie Talenty	Województwo Małopolskie (Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Departament Edukacji i Kształcenia Ustawicznego)	16.08.2016	Województwo Małopolskie	10 000 000	10 000 000	ND	8 500 000	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie [os.]	480	IV kw/ 10/2016	I kw/ 01/2016	IV kw/ 12/2021
									Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie [os.]	1 000			